

(JAZZ STUDIUM No.2 1982/2
+ FILM-SZÍNHÁZ-MUZSIKA)

Régen volt hazai jazz-koncert annyi átlekésült, elmélyült beszélgetés tárgya, mint a március 19-én a győri Petőfi Sándor Művelődési Központban lezajlott jazz-est.

A szervezők, a koncertet rendező művelődési ház jazz aktivistái, Anthony Braxton személyében a jazz-világ talán legnyitottabb, leg-sokoldalúbb művészt, tudóst, hívták meg. Ilyen formátumú jazz-muzsikussal jónéhány éve nem járt nálunk. Braxton - aki tudományos alapaállással és felkészültséggel dolgozik az úgynevezett Weltmusik koncepció, a zene minden dimenzióját átható világméretű kommunikáció gyakorlaton - a győri színpadon találkozott Szabados Györggyel, aki hiszi és zenéjével is vallja, hogy a "népzenének a mélyén valami közös zenei őstenger van".

A várható Braxton-élmény és a Braxton-Szabados interakció

lehetősége feszültségteljes várakozást keltett a közönségben és muzsikusokban egyaránt. A műsorkezdés hálátlan feladata a szombathelyi amatőr Masina jazz-együttesnek jutott, akik rokonszenves elfogódottsággal adták elő "vázlatoknak" nevezett zenei ötleteiket. A fuvolista, szaxofonos Greczó István üde, őszinte "amatőr" egyénisége, arányérzéke komoly reményeket ébresztett, hogy az ötletsziporkákból a nem túl távoli jövőben, igazi érett darabok lesznek.

Közben a puritán, stencilezett műsorfüzetről is kiderült, hogy tartalma igen gazdag és több információt közöl a résztvevőkről, így a Binder kvintettéről (Dresch Mihály, Friderich Károly, Binder Károly, Benkő Róbert, Baló István), mint fennállásának négy éve alatt az egész hazai sajtó. A Binder kvintett produkciója volt egyben Anthony Braxton első magyarországi jazz-élménye. Megjelenése az este történéseinek lényeges mozzanata volt, demonstrációja egy tudatos

művész pszichológiai felkészülésének. Arcát a közönség nagy része képekről jól ismerte, így érkezésekor egy időre megosztotta a figyelmet. megindult a puszogás is, mert futótűzként terjedt el a hír, hogy Szabadosdal együtt is fog muzsikálni. Ekkor a szokásos foglalatosságukat - pihenés, kicsomagolás, protokoll, befűtés, koncentráció - félretéve közönséggé vált, beleolvadt a közegbe, amelyben majd meg fog nyilvánulni, átengedte magán ezt a közeget és így készítette fel magát, hogy a lehető legnyitottabb legyen a kommunikációra. Az eredményt a koncert során átélhettük. Ugyanakkor segített a közönség figyelmét is visszaterelni az aktuális eseményekre. Ezek az átcsatolások Binderék muzsikájában is érezhető nyomokat hagytak. Mindez tanulságul szolgálhat sok jazz-zenésznünk számára, hogy az affinitás kisugározatásával - "cikizés" helyett - másokat és magunkat egyaránt ihletett állapotba hozhatunk. A közönség és a muzsikusok közötti közlekedés ettől kezdve szinte tökéletes volt, és a lelkesedés a Szabados-trió néha a szokásosnál dőcögőbb, talán az előtűk álló új feladattók kicsit görcsös produkcióját is át meg átlendítette a holtpontra.

A műsorfüzet Anthony Braxtonról: "1945-ben született Chicagóban... 1959-ben szaxofonozni, klarinétot tanul... ebben az időben nyitottsága a jazz-örökség felé jelentéktelen... filozófiát hallgat..."

BINDER KÁROLY

17 éves korában Roscoe Mitchell az, aki szigorúan klasszikus zenei érdeklődését az improvizált fekete zene felé fordítja... a jazzben rejő új lehetőségeket kutatja... ezeket a lehetőségeket először Lee Konitz és Charlie Parker zenéjében, valamint Schönberg, Varese és Stockhausen "klasszikus" szférájában találta meg... félelmes hangszer arzenálon játszik..."

A győri koncerten megtudhattuk, hogy zenéje sokszínűségének, sokféleségének nem a sok különböző hangszer alkalmazása a titka, hanem egy hangszer lehetőségeinek feltárása. Lemezfelvételeit ismerve is megdöbbentő volt hallani, hogy mit lehet kihozni egy alt szaxofonból. Természetesen Braxton is tud minden technikai különlegességet, amit mások, a cirkulációs légzéstechnikát, a több szólamú intonációt a vokalizált megszólalást, de ami másoknál ezek inkább színező elemként jelennek meg, addig 'mindet szervesen beépíti improvizációiba. Műsorának felépítése és az előadott darabok érzelmi jellege karaktere a bizonyítékai a már említett pszichológiai képességének. A közönség soraiban sokan jól ismerték Braxton zenéjét lemezfelvételekről - ezt mutatta az a pusztán tény is, hogy

mennyien hoztak lemezeket dedikálni - és eléggé általános volt ez a vélemény, hogy ez a zene gyakran hűvös, érzelmileg távolságtartó, túlságosan megkonstruált eszmuzsika. Csattanós választ kaptunk, a műsor főleg meleg, nagy érzelmi dinamikájú, tonális vonalvezetésű darabokból állt, köztük néhány olyan közismert jazz-kompozíció, mint a "You Go To My Head" vagy Coltranétól az "Impressions" és a "Naima". Ekkor következett az est csúcspontja, Anthony Braxton és a Szabados Trió közös improvizációja. Minden előkészület és előzetes megálapodás nélkül kezdtek muzsikálni, és nem fektettek le semmiféle konvencionális, tematikus, vagy harmóniai anyagot a kommunikáció alapjára. A Braxton által felmutatott motívumot Szabados olykor laza differenciált, néha feszesebb lüktető ritmusszövedékkel látta el, és a ritmus fonalvezetését mindvégig kezében tartotta. Vajda Sándort és Faragó

Kázmért is mintha kicserélték volna, olyan magától érthető természetességgel illeszkedtek be a folyamatba. A győri koncert nyilvánossága előtt ékes bizonyítást nyert, hogy a szabad improvizáció során a különböző zenei nyelvek egymásba integrálhatók, lefordíthatók, és a bartóki útmutatást követő magyar muzsikus egyenrangú félként a saját zenei nyelvezetét nemzetközivé kódolva tud részt venni a nyílt formák interakciójában. Természetesen mindehhez megfelelő felkészültség "nyelvtudás" szükséges.

Mint kiderült, Szabados és Braxton kölcsönösen ismerték egymás munkáit, ami az utóbbi esetben meglepő volt, hiszen Szabados Györgynek egyetlen lemeze van, és az is elég nehezen beszerezhető. A koncert utáni beszélgetés során Anthony Braxton elmondta, hogy mindig szeretett volna kelet-európai muzsikusokkal játszani, hiszen a chicagói South-side muzsikusával akármikor játszhat. Nagyon örült, amikor Leo Smith barátja és muzsikusátársa, aki tavaly járt Magyarországon, megajándékozta őt Szabados "Az esküvő" című lemezevel.

Sokan reméljük, hogy nem kell sokáig várni, amíg megjelenik egy Braxton-Szabados-lemez is valahol, és a győri koncert közönsége is hozzájárulhat, hogy felelevenítse a felejthetetlen pillanatokat.